

Wybory do Parlamentu Europejskiego

Charakterystyka wyborów do Parlamentu Europejskiego

Pierwsze bezpośrednie wybory do Parlamentu Europejskiego zostały przeprowadzone w 1979 roku. W latach 1958-1974, posłowie do PE byli wybierani przez parlamenty narodowe państw członkowskich i posiadali podwójne mandaty.

Decyzja i akt dotyczący wybierania przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich zostały podpisane 20 września 1976 roku, w Brukseli.

Pierwsze wybory odbyły się w dniach 7 i 10 czerwca 1979 roku, po ratyfikacji przez wszystkie państwa członkowskie, wybrano wtedy 410 posłów. Od tej pory wybory zostały przeprowadzone sześciokrotnie.

W nowych państwach członkowskich wybory do Parlamentu Europejskiego odbywają się po przyjęciu do UE, dzięki czemu mogą one wybrać swoich reprezentantów nawet w połowie kadencji. Tak zdarzyło się w Grecji w 1981 roku, w Portugalii i Hiszpanii w 1987 roku, w Szwecji w 1995 roku, Austrii i Finlandii w 1996 roku, oraz w Bułgarii i Rumunii w 2007 roku. Wybory w Chorwacji odbyły się w kwietniu 2013 roku, aby chorwaccy posłowie mogli zasiąść w Parlamencie, kiedy państwo to zostało przyjęte do UE, w lipcu 2013 r.¹

Reprezentacja obywateli ma charakter degresywnie proporcjonalny (większe państwa mają więcej posłów niż mniejsze kraje), z minimalnym progiem sześciu a maksymalnym dziewięćdziesięciu sześciu członków na państwo

---

¹ <http://www.elections2014.eu/pl/press-kit/content/20131112PKH24411/html/Informacje-na-temat-Parlamentu-oraz-Wybor%C3%B3w-2014>

Po wyborach do PE w czerwcu 2009 r., na przewodniczącego Parlamentu Europejskiego wybrano byłego premiera Polski, Jerzego Buzka (Europejska Partia Ludowa). Obecnie przewodniczącym PE jest Martin Schulz (Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie Europejskim).

Parlament Europejski jest jedyną instytucją europejską wybieraną bezpośrednio przez obywateli i jedynym wielonarodowym parlamentem na świecie wybieranym w wyborach powszechnych.

Kampanie wyborcze do PE regulowane są przepisami poszczególnych państw członkowskich.

Wybory do PE w 2014 roku będą pierwszymi po wejściu w życie Traktatu z Lizbony, w związku z czym podjęto inicjatywy w celu dostosowania przebiegu i organizacji wyborów do nowych postanowień traktatowych, a także usprawnienia dotychczasowych rozwiązań.

Do końca obecnej kadencji w skład PE wchodzi 766 posłów ze wszystkich państw członkowskich, zwanych deputowanymi lub członkami Parlamentu (754 + 12 z Chorwacji).

W trakcie kolejnych wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. zostanie wybranych 751 posłów, zgodnie z postanowieniami Traktatu z Lizbony.

Biorąc pod uwagę określony w Traktacie z Lizbony pułap 751 miejsc, w Parlamencie VIII kadencji należy – w stosunku do składu PE z końca VII kadencji – zlikwidować 15 mandatów. Trzy z nich będą odjęte z liczby miejsc przypadającej Niemcom, które zachowają 96 mandatów (górną próg określony w Traktacie z Lizbony). Pozostałych 12 zostanie odjętych państwom, które posiadają więcej niż minimalny próg 6 mandatów, określony w Traktacie.

Oprócz liczby miejsc, w wyborach 2014 zmienia się także termin ich przeprowadzenia. W większości państw członkowskich terminowi wyborów, który miałyby zastosowanie zgodnie z art. 11 ust. 2 Aktu dotyczącego wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich, odpowiadałby długi weekend Zielonych Świątek.

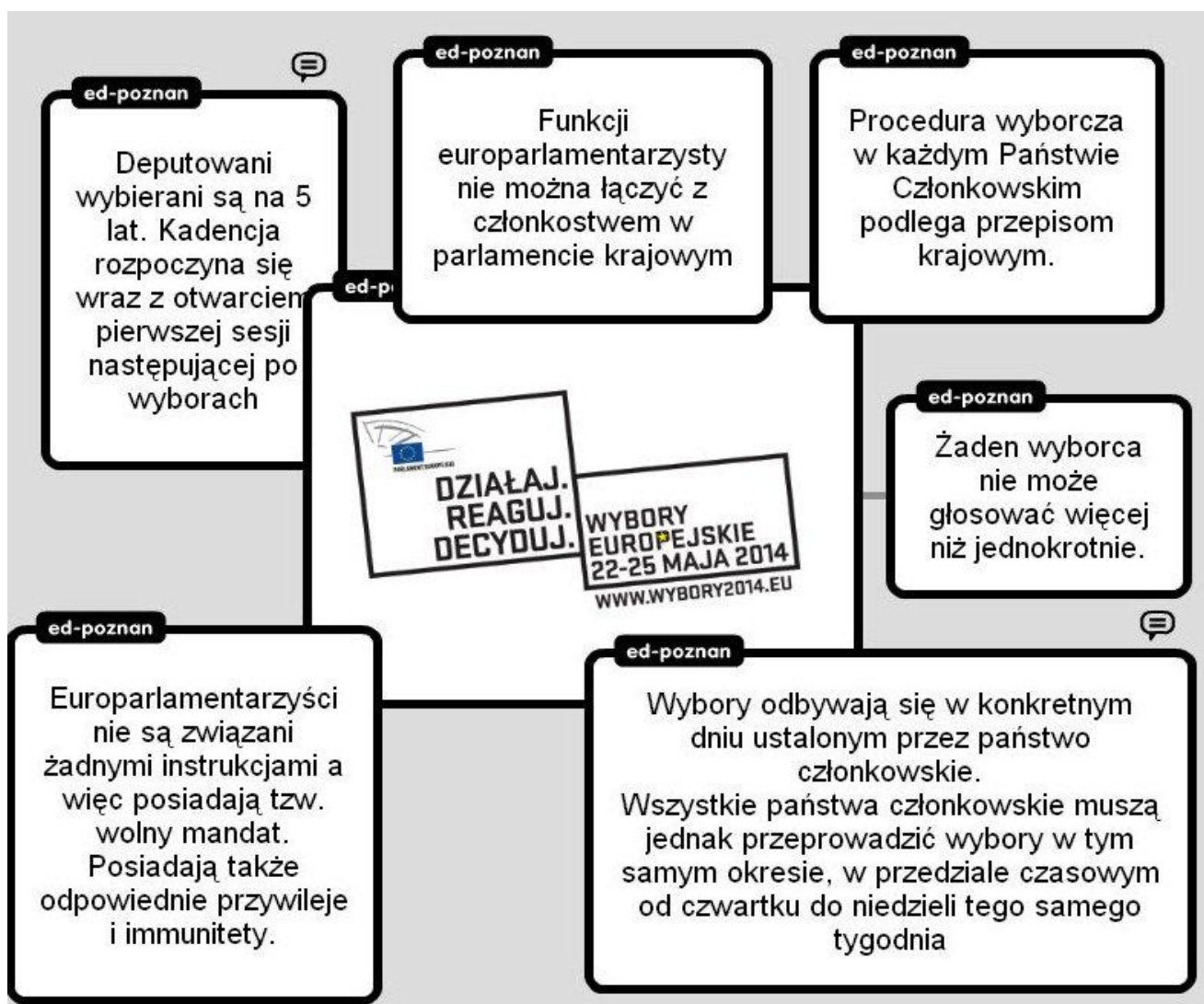
Dlatego podjęto decyzję o przyspieszeniu wyborów i wyznaczono je na 22–25 maja 2014 r. Wcześniejszy termin wyborów ma przyczynić się do zwiększenia frekwencji oraz zapewnić

PE w nowym składzie czas na przygotowania niezbędne do wyboru przewodniczącego Komisji Europejskiej.

Zwyczajowo rozpoczyna się je w Wielkiej Brytanii i Holandii, gdzie głosuje się w czwartek, a kończy w niedzielę, kiedy to głosowanie odbywa się w większości państw członkowskich

PE i Komisja pracowały także nad poprawą organizacji wyborów do Parlamentu Europejskiego, zachęcając państwa członkowskie m.in. do:

- umieszczenia nazw i symboli europejskich partii politycznych na kartach do głosowania,
- zezwolenia na emitowanie politycznych programów informacyjnych przez europejskie partie polityczne,
- ustanowienia organów kontaktowych odpowiedzialnych za wymianę danych na temat wyborców,
- informowania elektoratu o powiązaniach pomiędzy krajowymi i europejskimi partiami politycznymi

W Polsce przepisy regulujące wybory do Parlamentu Europejskiego zebrane zostały w Ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy².

Polska ustawa wprowadza wybory **pięcioprzymiotnikowe**:

1. **wolne** (możliwość nieskrępowanego zgłaszania kandydatów i ich wolnej rywalizacji w toku kampanii wyborczej oraz pełna swoboda głosowania),
2. **powszechne** (wszyscy dorośli obywatele mają prawo do głosowania; ograniczenia tego prawa mogą mieć wyłącznie uzasadniony, jednostkowy i nie grupowy charakter),
3. **bezpośrednie** (wyborcy oddają swoje głosy bezpośrednio na kandydatów ubiegających się o mandaty),
4. **proporcjonalne** (liczba mandatów uzyskanych przez daną partię polityczną w wyniku wyborów musi być proporcjonalna do całkowitej liczby uzyskanych przez nią głosów)
5. **prowadzone w głosowaniu tajnym** (każdy wyborca oddaje swój głos w taki sposób, że niemożliwe jest ustalenie przez osoby trzecie, na kogo głosował).³

W ustawie w przeciwieństwie do art. 96 ust 2 Polskiej Konstytucji, nie występuje zasada równości. Spowodowane jest to faktem, iż ilość mieszkańców przypadających na 1 mandat do PE w krajach UE jest różna.⁴

Wybory zarządza prezydent, najpóźniej na 90 dni przed dniem wyborów. Termin jest jednak uzależniony od kalendarza wyborczego ustalonego na poziomie europejskim dla wszystkich państw członkowskich.

Czynne prawo wyborcze posiada nie tylko każdy obywatel RP, ale także każdy obywatel UE niebędący obywatelem polskim, ale stale zamieszkujący w Polsce, pod warunkiem ukończenia przez niego 18 roku życia.

Przywilej ten nie przysługuje osobom, które pozbawione są praw publicznych, praw wyborczych, ubezwłasnowolnione prawomocnym orzeczeniem sądu; oraz obywatelom Unii, którzy są pozbawieni praw wyborczych w państwie swojego obywatelstwa.

Bierne prawo wyborcze przysługuje po ukończeniu 21 roku życia oraz, zgodnie z przyjętą regułą domicylu, 5 letnim okresem zamieszkania na terytorium RP lub innego państwa członkowskiego.

Mandatu posła do Parlamentu Europejskiego nie można łączyć m.in. z mandatem posła na Sejm, senatora, a także ze stanowiskami członka Rady Ministrów ani sekretarza stanu.

---

² Dz.U. nr 21/ 2011, poz. 112.

³ http://ec.europa.eu/polska/news/opinie/090401_polskie_wybory_do_pe_pl.htm

⁴ Więcej na temat eurowyborów w Polsce <http://www.elections2014.eu/pl/in-the-member-states/Poland/electoral-law?lg=pl>

Prawo zgłaszania list kandydatów przysługuje partiom politycznym, koalicjom partii oraz wyborcom.

W podziale mandatów biorą udział komitety które w skali kraju uzyskają co najmniej 5% ważnie oddanych głosów. Następnie Państwowa Komisja Wyborcza (PKW) dzieli mandaty metodą D'Hondta pomiędzy wszystkie uprawnione komitety w skali kraju. W dalszej kolejności PKW ustala liczbę mandatów, które przypadają w ramach komitetów poszczególnym listom okręgowym.

Szczegóły wyborów w RP na <http://www.elections2014.eu/pl/in-the-member-states/Poland/electoral-law?lg=pl>

Wybory - przyszłość Europy

<http://europartv.europa.eu/pl/player.aspx?pid=4c478472-4fee-4eaa-b7df-a298014a1637>

Wybory do PE a prawa obywateli UE

Traktat z Maastricht przyznał wszystkim obywatelom państw członkowskich UE, a więc wszystkim obywatelom Unii, prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w państwie członkowskim, w którym zamieszkują – niezależnie od tego, czy są oni obywatelami tego państwa, czy nie – na takich samych zasadach jak obywatele tego państwa.

Do wyborów do PE odnosi się także art. 22 ust. 2 TFUE (dawny artykuł 19 TWE), który mówi, że: „Bez uszczerbku dla postanowień artykułu 223 ustęp 1 i przepisów przyjętych w celu jego wykonania, każdy obywatel Unii mający miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie jest obywatelem, ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego państwa. Prawo to jest wykonywane z zastrzeżeniem szczegółowych warunków ustalonych przez Radę, stanowiącą jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą prawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim; warunki te mogą przewidywać odstępstwa, jeśli uzasadniają to specyficzne problemy Państwa Członkowskiego.”⁵

Także Dyrektywa 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawia szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego, daje wszystkim obywatelom Unii możliwość decydowania, w którym państwie członkowskim

---

⁵ Wersja skonsolidowana Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz.U. UE C 83/47

– państwie pochodzenia czy zamieszkania – biorą udział w wyborach do Parlamentu (głosując lub kandydując w wyborach), w wypadku gdy państwo pochodzenia i państwo zamieszkania nie są tożsame. Zasady udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego w państwie zamieszkania są takie same jak w wypadku obywateli tego państwa.

Frekwencja

Frekwencja w wyborach europejskich od 1979 roku, znacznie różni się w poszczególnych państwach. Chociaż zazwyczaj jest niska, nie odbiega znacząco od frekwencji w lokalnych wyborach w wielu państwach członkowskich. Można zaobserwować, że z upływem lat frekwencja spada, ale zjawisko to pokrywa się z ogólnym spadkiem liczby głosujących w ostatnich dekadach, w zachodnich demokracjach.

Frekwencja w wyborach do PE pierwszej kadencji w 1979 r. wyniosła średnio 63% i doszła do 43% w 2009 r..

W 2009 roku, za wyjątkiem krajów, w których głosowanie jest obowiązkowe (Belgia, Luksemburg i Grecja), najwyższa frekwencja była na Malcie (78,8%), we Włoszech (65%) i w Danii (59,5%)

Z kolei najwięcej osób, które wstrzymały się od głosowania, zanotowano na Słowacji (80,4%), na Litwie (79%) i w Polsce (75,5%)

Dlaczego te wybory są inne?

Ponieważ Unia usiłuje uporać się z kryzysem gospodarczym, a przywódcy UE zastanawiają się, jaki kierunek obrać w przyszłości, są to najważniejsze, jak dotychczas, wybory europejskie.

Umożliwią one wyborcom nie tylko osądzenie działań podejmowanych przez przywódców UE w celu przezwyciężenia kryzysu w strefie euro i wyrażenie opinii na temat planów dotyczących ściślejszej integracji gospodarczej i politycznej; są to także pierwsze wybory po zdobyciu przez Parlament Europejski, na mocy Traktatu z Lizbony, nowych ważnych uprawnień.

Jedną z głównych zmian, wprowadzonych Traktatem z Lizbony, jest konieczność uwzględnienia, po raz pierwszy, przez państwa członkowskie, wyników wyborów europejskich przy nominacji następnego przewodniczącego Komisji Europejskiej, który jesienią 2014 roku zastąpi José Manuela Barroso. Nowo wybrany Parlament musi zatwierdzić tego kandydata, ponieważ „wybiera” on, jak stwierdza się w Traktacie, przewodniczącego

Komisji. Oznacza to, że głos wyborców bardzo się liczy przy mianowaniu osoby, która stanie na czele rządu UE.

Z 13 europejskich partii politycznych, pięć nominowało swoich kandydatów na stanowisko przyszłego Przewodniczącego Komisji Europejskiej:

1. Jean -Claude Juncker, były premier Luksemburga oraz były przewodniczący Eurogrupy, został nominowany przez EPL (Europejską Partię Ludową).
2. Martin Schulz, obecny przewodniczący Parlamentu Europejskiego, jest kandydatem nominowanym przez S&D (Grupę Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów).
3. Guy Verhofstadt, były premier Belgii oraz obecny lider ALDE (Porozumienia Liberalistów i Demokratów), jest kandydatem z ramienia tej grupy.
4. Zieloni nominowali dwoje obecnych posłów do Parlamentu Europejskiego, Francuza José Bové oraz Niemkę Skę Keller
5. Kandydatem nominowanym przez Zjednoczoną Lewicę Europejską jest lider greckiej partii SYRIZA Alexis Tsipras.

Nowa większość polityczna, wyłoniona w wyniku wyborów, będzie również kształtować, przez najbliższe pięć lat, europejskie prawodawstwo obejmujące obszary od jednolitego rynku po swobody obywatelskie.⁶

Hasło tegorocznej kampanii profrekwencyjnej „Działaj. Reaguj. Decyduj.”

Działaj

Europa przechodzi obecnie burzliwy okres, który dla wielu Europejczyków jest bardzo trudny. Czasy się zmieniają, a wraz z nimi zmieniamy się i my. Wpływ Parlamentu Europejskiego na losy Europy jest dziś większy niż kiedykolwiek, dzięki czemu większa jest również władza wyborców. Możemy wpływać na decyzje, które dotyczą naszego życia oraz życia 500 milionów pozostałych Europejczyków. Możemy inicjować działania lub domagać się ich zaprzestania; działać i wziąć w swoje ręce zarówno sprawy drobne, jak i te wielkie. Parlament Europejski reprezentuje każdego z nas; działa w naszym imieniu. Jego decyzje zależą od tego, co jest dla nas ważne. To prawda, że nie wszystko można zmienić od razu, ale jedno jest pewne – wspólnie możemy tego dokonać.

---

⁶ <http://www.elections2014.eu/pl/press-kit/content/20131112PKH24411/html/Informacje-na-temat-Parlamentu-oraz-Wybor%C3%B3w-2014>

Reaguj

Mamy realny wpływ na zachodzące zmiany. Zadając pytania i krytykując, wyrażając własne zdanie i reagując. Zadaniem Parlamentu Europejskiego jest obrona tego, co jest dla nas ważne i proponowanie przemyślanych rozwiązań.

Decyduj

Dzięki Parlamentowi Europejskiemu nasze możliwości są o wiele większe, niż mogłoby się wydawać. Mamy bezpośredni wpływ na przyszłość wszystkich dookoła, ale przede wszystkim na przyszłość następnych pokoleń. Każde działanie i reakcja ostatecznie przynosi konkretne rezultaty. Wspólnie podejmowane decyzje mają wpływ na codzienne życie ponad pół miliarda Europejczyków.

Parlament Europejski jest odpowiedzialny za dobro nas wszystkich. Chce decydować o naszej przyszłości wspólnie z nami. Dziś, jutro i w przyszłości.⁷

Przygotował:**Punkt Informacji Europejskiej****Europe Direct – Poznań****przy Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu****al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań****tel. 61 8521670****e-mail: europedirect-poznan@irpoznan.com.pl, www.europe-direct.poznan.pl****Projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej**

---

⁷<http://www.europarl.europa.eu/news/pl/news-room/content/20130905STO18723/html/Mo%C5%BCemy-naprawd%C4%99-decydowa%C4%87-co-stanie-si%C4%99-w-Europie>.